

Городецька Марина Сергіївна,

кандидат юридичних наук, доцент

*(Донецький державний університет внутрішніх справ)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3228-6299>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті досліджено окремі питання визнання допустимості доказів у кримінальному провадженні. Здійснено аналіз окремих проблемних питань щодо визначення допустимості доказів. Приділено увагу дослідженню однієї з визначених умов недопустимості доказу як здійснення процесуальних дій, які потребують попереднього дозволу суду, без такого дозволу або з порушенням його суттєвих умов. Досліджено випадки отримання допустимих доказів з дотриманням прав людини без попереднього дозволу суду. На прикладі аналізу можливих обставин проведення слідчих (розшукових) дій у житлі чи іншому володінні особи досліджено дотримання права особи на повагу до приватного і сімейного життя. Проаналізовано практику ЄСПЛ щодо гарантій дотримання прав людини за умови застосування судового контролю у кримінальному провадженні.

Ключові слова: докази, допустимість доказів, права людини, судовий контроль, органи досудового розслідування, кримінальне провадження.

Постановка проблеми. Однією зі складових частин процесу оцінки доказів у кримінальному провадженні є визначення їх допустимості. У статті 87 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) регламентовано правила визначення недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Загальним правилом є те, що недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також будь-які інші докази, здобуті завдяки інформації, отриманій внаслідок істотного порушення прав та свобод людини [1]. Окрім загального правила, законодавець уточнює, за яких обставин під час кримінального провадження, зокрема в ході доказування, суд зобов'язаний визнати істотними порушеннями прав людини і основоположних свобод. Тлумачення вказаних обставин, застосування відповідних норм законодавства на предмет визначення допустимості доказів подекуди викликає труднощі під час практичної діяльності. Необхідність вирішення вказаних проблемних питань зумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Деякі аспекти допустимості доказів у кримінальному провадженні досліджували такі вчені, як І.В. Гловюк, Ю.М. Грошевий, В.С. Зеленецький, О.В. Капліна, Л.М. Лобойко, М.А. Погорєцький, О.Ю. Татаров та інші. Утім, у перебігу попередніх досліджень не були охоплені окремі питання визначення допустимості доказів у кримінальному судочинстві.

Метою даної статті є дослідження окремих випадків визнання недопустимими доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини.

Виклад основного матеріалу. Однією з умов визнання доказів недопустимим є здійснення процесуаль-

них дій, які потребують попереднього дозволу суду, без такого дозволу або з порушенням його суттєвих умов (п. 1 ч. 2 ст. 87 КПК) [1].

У практичній діяльності з метою отримання доказів у кримінальному провадженні найчастіше доводиться зустрічатися з необхідністю законного обмеження права на свободу та особисту недоторканність (ст. 12 КПК), недоторканність житла чи іншого володіння особи (ст. 13 КПК), таємницю спілкування (ст. 14 КПК), невтручання у приватне життя (ст. 15 КПК), недоторканність права власності (ст. 16 КПК) [1]. Під час провадження слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій задля отримання відомостей, які мають значення для розслідування кримінального провадження, виникає необхідність застосування примусу, дозволеного державою, який саме і полягає в обмеженні ряду прав та свобод. Кожного разу коли таке обмеження стосується основоположних прав та свобод учасників кримінального провадження, органи уповноважені вести кримінальний процес, мають отримати дозвіл суду, окрім невідкладних випадків, коли законодавець передбачає ретроспективний контроль суду.

Відповідно до ст. 233 КПК України ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім невідкладних випадків. До останніх відносяться невідкладні випадки, пов'язані із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення [1].

У разі невідкладних випадків прокурор, слідчий, дізнавач за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій звернутися до слідчого судді із клопотанням про проведення обшуку. Отже, у разі проникнення з метою фіксації відомостей

щодо вчиненого кримінального правопорушення у житлі чи іншому володінні за невідкладних випадків законодавець передбачає узаконення постфактум [2, с. 16–18].

Верховний Суд висловлював позицію, що огляд житла чи іншого володіння особи може бути проведено за добровільною згодою особи, яка ним володіє, за умови, що були наявні процесуальні гарантії, які захищали здатність особи висловлювати свою справжню думку при наданні такої згоди. У рішенні ВС на підтвердження таких гарантій було взято до уваги письмову згоду на огляд житла власника [2, с. 24].

Також Верховний Суд вказує на те, що у випадку, якщо особа-власник була ініціатором того, щоб викликати швидку допомогу та органи поліції, згідно з ч. 1 ст. 233 КПК це розцінюється як його добровільна згода на проникнення до домоволодіння [2, с. 25].

Вітчизняне законодавство має таку особливість, що розрізняє право на недоторканність житла чи іншого володіння особи (ст. 13 КПК) та право на невтручання у приватне життя (ст. 15 КПК) [1]. Цим законодавець надає привід тлумачити вказані гарантії як два окремих самостійних права людини. Хоча у Європейській конвенції з прав людини (далі – ЄКПЛ, Конвенція) недоторканність житла чи іншого володіння закріплене саме у ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя» [3]. Роз'єднання вказаних прав у вітчизняному законодавстві спонукає правозастосовників пов'язувати право на недоторканність житла чи іншого володіння особи з недоторканністю права власності.

Подекуди висловлювались думки щодо того, що засади недоторканності житла чи іншого володіння особи та недоторканності права власності по суті є одним і тим самим принципом у співвідношенні частини та цілого [5, с. 11]. Проте, на нашу думку, така позиція є дещо суперечливою.

Неможливо не погодитись з авторами, які переконливо доводять, ґрунтуючись на аналізі практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ, Європейський суд, Суд), зв'язок недоторканності житла з правом людини на повагу сімейного та особистого життя [6, с. 40].

Право власності особи зачіпається у разі вилучення домоволодіння, квартири або автомобіля та накладення арешту на них як на майно. Проте у разі проведення огляду, обшуку у житлі чи іншому володінні право власності на них не може бути обмеженим, чого не скажеш про право на повагу до приватного і сімейного життя.

Розглянемо, наприклад, необхідність під час кримінального провадження слідчим проведення огляду в салоні автомобіля з дозволу водія підприємства, яке є власником даного транспортного засобу.

Слід зазначити, що отримавши усний дозвіл водія автомобіля на проникнення, слідчий забезпечує підстави для проникнення до іншого володіння, а саме до вказаного автомобіля, без отримання відповідного дозволу суду на проникнення. Дозвіл водія є достатньою підставою у даному випадку для проникнення слідчого до автомобіля, який у правовому контексті відноситься до такого об'єкту як інше володіння, під час провадження слідчої (розшукової) дії – огляд.

По-перше, ч. 1 ст. 233 КПК передбачає добровільну згоду особи, яка володіє житлом чи іншим володінням. Водій, хоча й не пов'язаний із вказаним автомобілем правом власності, проте здійснює фактичне володіння [1].

Відповідно до норм глави 31 Цивільного кодексу України можна зробити висновок, що розрізняється

«право володіння» як вид прав на чужі речі і «фактичне володіння» як поняття, що позначає стан знаходження речі в якійсь особі [4]. Суб'єктом права володіння чужим майном є особа, яка фактично тримає його у себе. Це не означає виникнення відносин спільної власності, а свідчить лише про те, що надання одній особі права володіння на певне майно не позбавляє власника або уповноважену ним особу права надати таку можливість й іншій особі. Об'єктом права володіння може бути будь-яка річ, стосовно якої можливе встановлення права власності.

Отже, водій відповідає ознакам такого учасника як «особа, яка володіє житлом чи іншим володінням» у контексті «фактичного володіння», а тому відповідно до ч. 1 ст. 233 КПК цілком може бути тією особою, дозвіл якої надає можливість слідчому проникати до житла чи іншого володіння особи без відповідної ухвали суду, що відповідає також нормам Конституції України [1].

Надаючи оцінку відповідно до норм ЄКПЛ та практики ЄСПЛ, слід зазначити, що недоторканність житла чи іншого володіння особи пов'язана переважно із захистом права особи на повагу до її особистого та сімейного життя, а не тільки із захистом права особи на власність. Оскільки саме по собі проникнення може вплинути на право власності певними об'єктами (житлом чи іншим володінням) вельми опосередковано. Так, у рішенні «Функе проти Франції» Європейський суд підкреслив у п. 48 зв'язок права на повагу до приватного життя із правом на повагу до житла [7].

У рішенні «Німітц проти Німеччини» ЄСПЛ у п. 29 підкреслив, що було б несправедливим обмежувати поняття приватного життя повним виключенням професійної діяльності з особистої сфери. Оскільки саме в своїй роботі більшість людей має найбільшу кількість шансів для розвитку відносин із зовнішнім світом. Таким чином робота може бути невід'ємною частиною життя людини до такого ступеня, що буває неможливо відділити особисту та професійну сфери. Тому, як підкреслив ЄСПЛ у п. 31 вказаного рішення, у загальне тлумачення слів «особисте життя» та «житло» було б доцільним включати професійну та ділову активність, що було б співзвучним із захистом окремих осіб від втручання влади [8].

Тому можна зробити висновок, що проникнення слідчим до автомобіля наразі пов'язане з ризиком втручання у приватну сферу водія, салон автомобіля якого є його робочим місцем, проникнення до якого може зачепити його приватну сферу. А тому, попередивши настання певного втручання до приватної сфери водія під час проникнення до автомобіля у ході огляду, слідчий цілком правомірно може отримати дозвіл водія, розуміючи ризики порушення його права недоторканності приватного життя у зв'язку із проникненням до іншого володіння – автомобіля. Аналогічно як дозвіл особи, яка винаймає житло, надає правомірних підстав, на нашу думку, для проникнення до житла чи іншого володіння.

Щодо оцінки ЄСПЛ справедливості судового рішення у разі отримання недопустимого доказу у зв'язку з відсутністю дозволу суду на обмеження права чи свободи учасника кримінального провадження, то доцільно вказати наступні справи.

Так, у справах «Хеглас проти Чеської республіки» 2007 р. та «Попеску проти Румунії» 2007 р. працівники поліції прослуховували телефонні розмови без відповідного дозволу суду, а тобто обмежували право на таємницю спілкування. Порушення ст. 8 ЄКПЛ, а саме права на повагу до приватного і сімейного життя,

ЄСПЛ визнав, проте не визнав порушення ст. 6 Конвенції, оскільки у сукупності доказів запис розмов був далеко не єдиним та не основним доказом, на ньому не ґрунтувалось обвинувачення заявників [9; 10].

Протилежним прикладом є справа «Лісіца (Lisica) проти Хорватії» 2010 року. Обставини полягали у тому, що було здійснено обшук у автомобілі заявника. Спочатку органи кримінального переслідування нічого не знайшли, потім провели другий обшук, під час якого знайшли зліпок з ключа до автомобіля, на якому було здійснено злочин. З'ясувалося, що між цими обшуками працівниками поліції було здійснено несанкціоноване проникнення до автомобілю без відповідного дозволу суду. Суд визнав, що ось це несанкціоноване проникнення підриває довіру до доказу. Цей доказ у сукупності був єдиним прямим доказом (інші докази непрямо вказували на вчинення злочину заявником). Зліпок ключа показував прямий зв'язок із автомобілем, на якому було вчинено злочин. Тому ЄСПЛ, визнаючи порушення ст. 8 ЄКПЛ та порушення права особи на повагу до приватного і сімейного життя, визнав ключовий доказ недопустимим, а на підставі цього також визнав судовий розгляд в цілому несправедливим, у зв'язку із чим порушено право на справедливий судовий розгляд (ст. 6 ЄКПЛ) [11].

Отже, можна зробити висновок, що залежно від обставин кримінального провадження ЄСПЛ за умови визнання доказу недопустимим може визнати судовий розгляд в цілому несправедливим.

Г.Ю. Юджівська звертає увагу на те, що практика ЄСПЛ свідчить, що для оцінки допустимості доказу також має значення, чи було порушено право саме заявника. Як приклад можна навести справу «Періс проти Кіпру» 2002 р. (Parris v. Cyprus (dec.) (no. 56354/00, 4 July 2002)). Заявник, засуджений за вбивство дружини, скаржився на незаконність посмертної судово-медичної експертизи, проведеної без відповідного рішення. ЄСПЛ звернув увагу, що в основу встановлених відповідних гарантій дотримання прав було покладено повагу до тіла померлого, а не гарантії обвинуваченого в кримінальному процесі. Крім того, оскаржувана експертиза не була єдиним доказом винуватості заявника [12, с. 10].

Недопустимими є докази, що були отримані з показань свідка, який надалі був визнаний підозрюваним чи обвинуваченим у цьому кримінальному провадженні (п. 1 ч. 3 ст. 87 КПК) [1].

Дане правило оцінки допустимості показань є не чим іншим, як додатковою гарантією дотримання права не свідчити проти себе, права на захист особи. Саме такий спосіб порушення права особи на захист демонструє рішення ЄСПЛ «Шабельник проти України», 2009 р., яке було вказане нами вище.

Посилення гарантії привілею від самообвинувачення є досить важливим у кримінальному процесі для забезпечення отримання допустимих доказів. Проте під час практичної діяльності виникло ряд труднощів. Так, під час провадження окремих категорій кримінальних правопорушень об'єктивно може скластися ситуація, під час якої за відсутності підстав для повідомлення про підозру особа допитується у якості свідка, але згодом отриманої сукупності доказів достатньо для прийняття рішення про повідомлення про підозру. У такому разі під час безпечливого виключення отриманих показань свідка як недопустимого доказу виникає ситуація, коли слід виключати й інші докази, які були здобуті як похідні від даних недопустимих показань. У такому

разі необхідно переглянути сукупність доказів на предмет її достатності.

Характерними такі слідчі ситуації є для кримінальних проваджень, пов'язаних із дорожньо-транспортними пригодами (далі – ДТП). На початковому етапі розслідування досить часто слідчий не може визначити, наприклад, щодо кого з двох водіїв-учасників ДТП є підстави для повідомлення про підозру. Доводиться проводити процесуальні дії з ними у статусі свідків. Згодом один з учасників ДТП дуже вірогідно, що набуде статусу підозрюваного. Тож не зовсім логічно визнавати усі надані ним раніше показання недопустимими.

Саме в подібному кримінальному провадженні було прийнято рішення Верховного Суду. У постанові від 9 червня 2016 року № 5-360к15 зазначено, що положення норми права, передбаченої п. 6 ч. 2 ст. 87 КПК у редакції від 13 квітня 2012 року, спрямовані на реалізацію такої засади кримінального провадження, як свобода від самовикриття, право на мовчання, що є загальновизнаними міжнародними стандартами. Так, п. 6 ч. 2 ст. 87 КПК в редакції від 13 квітня 2012 року передбачено, що суд зобов'язаний визнати істотними порушеннями прав людини і основоположних свобод діяння з отримання показань від свідка, який надалі буде визнаний підозрюваним чи обвинуваченим у цьому кримінальному провадженні. Зміст цієї норми права вказує на те, що вона має застосовуватися за умови, коли на час отримання показань від свідка уже існували дані, що його буде визнано підозрюваним чи обвинуваченим, але, всупереч наявності у такої особи права на мовчання та свободи від самовикриття, слідчий чи прокурор вчиняє дії, спрямовані на отримання показань від неї. Саме такі дії, а не власне факт отримання показань від свідка, який надалі був визнаний підозрюваним чи обвинуваченим, мають визнаватися істотним порушенням прав людини і основоположних свобод [13].

Недопустимими є докази, що були отримані після початку кримінального провадження шляхом реалізації органами досудового розслідування чи прокуратури своїх повноважень, не передбачених КПК, для забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень (п. 2 ч. 3 ст. 87 КПК) [1].

Відповідно до ч. 2 ст. 93. КПК сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК [1].

Можна зазначити, що законодавець визначив для сторони обвинувачення «відкритий» перелік засобів збирання доказів, оскільки передбачив «проведення інших процесуальних дій». Але за умови, що, проводячи вказані «інші процесуальні дії», суб'єкти, що ведуть кримінальний процес, застосовують повноваження, які передбачені КПК.

Не можуть бути застосовані під час доказування у кримінальному провадженні органами розслідування та прокурором повноваження, передбачені нормативно-правовими актами, підзаконними нормативно-правовими актами, окрім КПК, наприклад, ЗУ «Про Національну поліцію», ЗУ «Про прокуратуру» тощо. Застосування повноважень, передбачених КПК, органами досудового розслідування та прокурором узгоджене та збалансоване відповідно до принципів кримінального

процесу (змагальності, рівності сторін тощо), відповідно до гарантій основоположних прав та свобод людини у кримінальному процесі. Застосування вказаними суб'єктами повноважень, не передбачених КПК, призведе до порушення прав учасників провадження (оскільки у визначеній для них процедурі не передбачається дотримання кримінальної процесуального порядку), порушення правової визначеності (повноваження державних органів щодо здійснення кримінального провадження виявляються розпорощеними по різним нормативно-правовим актам, що призводить до нечіткості законодавчо встановлених норм), порушення права на оскарження рішень уповноважених органів (оскільки може бути не визначена процедура оскарження рішення, прийнятого у результаті застосування повноважень, регламентованих іншими нормативно-правовими актами, окрім КПК). Окрім того, повноваження,

передбачені іншими нормативно-правовими актами, окрім КПК, визначені державним органам з метою забезпечення цілей, які можуть бути не пов'язані з метою та основними завданнями кримінального процесу. Може скластися ситуація, за якої для досягнення мети кримінального процесу будуть застосовані засоби, призначені для досягнення інших цілей та в інших сферах державно-владної діяльності.

З огляду на проведене дослідження у цій статті **можна зробити висновок**, що нами проаналізовано окремі випадки визнання недопустимими доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Надано рекомендації щодо тлумачення окремих умов визнання доказів недопустимими.

Перспективи подальших досліджень можливі в напрямі дослідження правил визначення достовірності доказів у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 21.04.2022).
2. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо недопустимості доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини. Рішення, внесені до ЄРДСР, за період з 2018 року по жовтень 2020 року / упоряд. Заступник голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду В.В. Щепоткіна, правове управління (ІІІ) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2020. 69 с.
3. Європейська конвенція з прав людини. Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 11.01.2022)
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ru/ed20131011#Text> (дата звернення: 14.07.2021).
5. Бреус С. Принципи кримінального провадження крізь призму нового Кримінального процесуального кодексу України. *Юридичний журнал*. 2012. № 9. С. 11.
6. Галаган В.І., Моргун Н.С. Недоторканність права власності як засада кримінального провадження на досудовому розслідуванні : монографія. Київ, 2017. 185 с.
7. Рішення Європейського суду з прав людини «Функе проти Франції» від 25 лютого 1993 року. URL: <http://www.echr.europa.org/doc/2461438/2461438.htm> (дата звернення: 29.05.2021).
8. Рішення Європейського суду з прав людини «Німітц проти Німеччини» від 16 грудня 1992 року. URL: <http://www.echr.europa.org/doc/2461421/2461421.htm> (дата звернення: 05.04.2021).
9. Рішення Європейського суду з прав людини «Хеглас проти Чеської республіки» від 01 березня 2007 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-126092> (дата звернення: 16.09.2021).
10. Рішення Європейського суду з прав людини «Попеску проти Румунії» від 26 квітня 2007 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-80326> (дата звернення: 12.08.2021).
11. Рішення Європейського суду з прав людини «Лісіца проти Хорватії» від 25 лютого 2010 року. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-97213> (дата звернення: 22.10.2021).
12. Юдківська Г.Ю. Допустимість доказів як одна з гарантій справедливого судового процесу відповідно до статті 6 європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод. *Слово національної школи судів України*. 2004. № 1(6). С. 9–10.
13. Постанова Верховного Суду від 9 червня 2016 року № 5-360кє15. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/B2B4E3B408D62CBBC2257FF4003D556B](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/B2B4E3B408D62CBBC2257FF4003D556B) (дата звернення: 21.11.2021).

References

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13 kvit. 2012 r. № 4651-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian]
2. Ohliad sudovoi praktyky Kasatsiinoho kryminalnogo sudu u skladi Verkhovnoho Sudu shchodo nedopustymosti dokaziv, otrymanykh vnaslidok istotnoho porushennia prav ta svobod liudyny. Rishennia, vneseni do YeRDSR, za period z 2018 roku po zhovten 2020 roku [Review of the judicial practice of the Criminal Court of Cassation as part of the Supreme Court regarding the inadmissibility of evidence obtained as a result of a significant violation of human rights and freedoms. Decisions entered into the EDPR for the period from 2018 to October 2020] / uporiad. Zastupnyk holovy Kasatsiinoho kryminalnogo sudu u skladi Verkhovnoho Sudu V. V. Shchepotkina, pravove upravlinnia (III) departamentu analitychnoi ta pravovoi roboty aparatu Verkhovnoho Sudu. Kyiv, 2020. [in Ukrainian]
3. Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny. [European Convention on Human Rights] Konventsiiiu ratyfikovano Zakonom № 475/97-VR vid 17.07.97. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [in Ukrainian]
4. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 16 sichnia 2003 roku № 435-IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ru/ed20131011#Text> [in Ukrainian]
5. Breus S. (2012) Pryntsyipy kryminalnogo provadzhenia kriz pryзму novoho Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy [Principles of criminal proceedings through the lens of the new Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Yurydychnyi zhurnal*. 9. [in Ukrainian]

6. Halahan V. I., Morhun N. S. (2017) Nedotorkannist prava vlasnosti yak zasada kryminalnoho provadzhenia na dosudovomu rozsliduvanni [Inviolability of property rights as a basis for criminal proceedings at the pre-trial investigation]. Kyiv. [in Ukrainian]
7. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny "Funke proty Frantsii" vid 25 liutoho 1993 roku. [The decision of the European Court of Human Rights Funke v. France] Retrieved from: <http://www.echr.ru/documents/doc/2461438/2461438.htm>. [in Ukrainian]
8. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny «Nimitts proty Nimechchyny» vid 16 hrudnia 1992 roku. [Decision of the European Court of Human Rights "Nimitz v. Germany"] Retrieved from: <http://www.echr.ru/documents/doc/2461421/2461421.htm> (data zvernennia: 05.04.2021). [in Ukrainian]
9. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny «Khehlas proty Cheskoj respubliky» vid 01 bereznia 2007 roku. [Decision of the European Court of Human Rights "Heglas v. Czech Republic"] Retrieved from: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-126092>. [in Ukrainian]
10. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny «Popesku proty Rumunii» vid 26 kvitnia 2007 roku. [Decision of the European Court of Human Rights "Popescu v. Romania"] Retrieved from: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-80326>. [in Ukrainian]
11. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny «Lisitsa proty Khorvatii» vid 25 liutoho 2010 roku. [Decision of the European Court of Human Rights "Lisica v. Croatia"] Retrieved from: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-97213>. [in Ukrainian]
12. Yudkivska H. Yu. (2004) Dopustymist dokaziv yak odna z harantii spravedyvoho sudovoho protsesu vidpovidno do statti 6 yevropeiskoi konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovnykh svobod. [Admissibility of evidence as one of the guarantees of a fair trial in accordance with Article 6 of the European Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms] *Slovo natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy*. 1 (6) [in Ukrainian]
13. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 9 chervnia 2016 roku № 5-360ks15. [Resolution of the Supreme Court of June 9, 2016] Retrieved from: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/B2B4E3B408D62CBBC2257FF4003D556B](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/B2B4E3B408D62CBBC2257FF4003D556B) [in Ukrainian]

Horodetska Maryna,

PhD in Law

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3228-6299>

SEPARATE ISSUES OF ACKNOWLEDGMENT OF EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS

The article examines certain issues of recognition of the admissibility of evidence in criminal proceedings. An analysis of certain problematic issues regarding the determination of the admissibility of evidence was carried out. Attention is paid to the study of one of the specified conditions of inadmissibility of evidence, such as the implementation of procedural actions that require the prior permission of the court, without such permission or in violation of its essential conditions.

Cases of obtaining admissible evidence in compliance with human rights without prior permission of the court were investigated. Using the example of an analysis of the possible circumstances of conducting investigative (search) actions in a person's home or other property, the observance of a person's right to respect for private and family life was investigated. The practice of the European Court of Human Rights regarding guarantees of observance of human rights under the condition of application of judicial control in criminal proceedings is analyzed.

The article examines the relationship between the assessment of the European Court of Human Rights regarding the fairness of the court decision and the recognition of evidence as inadmissible due to the lack of court permission to limit the rights or freedoms of a participant in criminal proceedings.

It was concluded that, depending on the circumstances of the criminal proceedings, the European Court of Human Rights, provided that the evidence is recognized as inadmissible, may consider the trial to be unfair as a whole.

It has been determined that strengthening the guarantee of the privilege against self-incrimination is quite important in criminal proceedings to ensure that admissible evidence is obtained. In the case of non-appeal exclusion of the testimony of a witness as inadmissible evidence, a situation arises when other evidence obtained as a derivative of the inadmissible testimony should also be excluded.

It is established that this rule should be applied under the condition that, at the time of obtaining testimony from the witness, there was already evidence that he would be recognized as a suspect or accused, but, contrary to the existence of such a person's right to remain silent and freedom from self-incrimination, the investigator or prosecutor takes actions, aimed at obtaining testimony. It is such actions, and not the actual fact of obtaining a statement from a witness who was subsequently recognized as a suspect or accused, that should be recognized as a significant violation of human rights.

The recognition of inadmissibility of evidence obtained after the initiation of criminal proceedings through the exercise of pre-trial investigation bodies or the prosecutor's office of their powers, not provided for by the Code of Criminal Procedure, to ensure pre-trial investigation of criminal offenses was considered.

Key words: evidence, admissibility of evidence, human rights, judicial control, bodies of pre-trial investigation, criminal proceedings.

Надійшла до редколегії 25.08.2022